

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. Nándor grófhoz, 1895. márczius 6-án.

Előfizetési árak:

Egészévre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor.

Egyes szám ára 10 fill.

Felfelős szerkesztő:

BILKEI FERENCZ.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Szent-István-tér 1.

Egyes számok kaphatók: Rotter I., Weisz H. és Krausz V. tözsdéjében.

A szabadelvű párt.

Szél Kálmán hazaérkezett Bécsből, s kenetteljes szavakkal összedrótta a szabadelvű párt egyetértését. Hogy azonban ez csak drótzás, a mely azt a rossz fázist teljesen meg nem javította, az bizonyos, hogy az óriási szabadelvű pártban sem a múltban nem volt, sem a jelenben nincs és a jövőben sem lesz egyetértés, az régi dolog. Veszekedő testvérek maradnak a szabadelvűek mindig, a mi együtt tartja őket, az atyai juss, a melyből mindegyiknek többre fáj a foga.

Kittűnt, hogy a kormány javaslatát sokan nem helyeslik, hogy kifogásokat csináltak ellene, de hát szólni nem mertek, mert akkor ott kellett volna hagyni a pártot s annak előnyeit. Nemesak Gyórfy, nemesak Bessenyei, hanem — a mint a képviselőházban is nyilvánosságra jutott, mások is voltak, a kik az ellenzék előtt tárták ki fájó keblüket, a kik nemesak Hegedűsre, de másokra is árulkodtak, hiszen Rakovszky egész sereget említett, a mi természetes is, mert a mai kormány se Tiszáéké, se Bánffyéké nem tetszik, de a volt nemzeti pártot sem elégité ki.

A közös veszély a legvadabb ellenségeket egyesítette, nemesak a kormány-párt nagy részét, hanem hűséges csatlósait a Kossuth-pártot is velük. Mint a farkasok, ugy rohantak Rakovszkyra, hogy szétép-jék, és ő ügyesen kitért cselvetéseik elől. Rá akartak kenni minden piszkot, minden gyalázatot, Hegedűs is, a kormány-párt is. Az egész Hegedűs kezdte és csinálta s ő rántotta magával Rakovszkyt is s ő az oka, ha a Gyórfy-ügyben Rakovszky talán többet mondott, mint a mennyit akart Rakovszky nem szólt volna az egész dologról egy szót sem, ha a miniszter nem teszi. Mégis nem a minisztert itél-ték el, hanem Rakovszkyt, a ki csak mögötte állott a miniszternek, rá köpködött minden zsidólap, mert hiszen tudják, hogy rettegettebb ellensége most a parlamentben nincs az őket kitaró kormánynak és kormánypártnak, mint Rakovszky és Ugron. Ezt most le kell piszkolni, lehetlenné kell tenni. Így tettek annak idején Ugronnal is, az se sikerült. Hogy a mindenáron való erőlködés nem sikerült, kittűnt a pár-értekezletből, a melyen Bessenyei vesszöt futni volt kénytelen. Hegedűs miniszter pedig akkora orrot kapott, a mekkora épen elég arra, hogy visszavonuljon.

Hogy Rakovszky nem erkölcsi halott — mint egyesek hinni szeretnek — kittűnik abból is, hogy Andrássy Gyula gróf az első között volt, a kik szombaton gratuláltak neki.

Az Oltáregyesület kiállítása.

A kiállítás megnyitása.

A legméltóságosabb Oltáregyesület folytonos imádása s a szegény templomokat egyházi szerelvényekkel való felruházására alakult jámbor egyesület városunkban alig hogy 3 éve óta működik, máris a második kiállítást rendezi. A mily szerényen halad az egyesület a kitűzött cél felé, ép oly feltűnés nélkül bocsátja egy évi fáradságos munkájának eredményét a nagyközönség szigorú kritikája alá. A vezetőség, a terjesztőnk s néhány érdeklődő jelenlétében történt a megnyitás s a tárgyak beszentelése szombaton d. u. 4 órakor a „Ferencz József nőnevelde“ utcára nyíló helyiségeiben.

Szabolics Jenő apátkanonok igazgató üdvözölte a kiállítás megnyitására megjelent Károly János káptalani helynök, nagyprépostot, kit az egyet céljának rövid vizsgálása után, a kiállított tárgyak megadására felkért. A káptalani helynök ur válaszában kijelenté, hogy szívesen teljesíti e szent ténylekedést. Rögtönzött beszédében megkapóan fejtegeté, hogy az Isten háza ékesítésén buzgólkodó urnök mily nemes szolgálata vállalkoztak s jótékony működésüknek mily áldásos hasznát veszik egyrészt a szegény templomok, másrészt mily lelkesítőleg hatnak az egyletet. még közelebből nem ismerő hívókra. Elmondotta, hogy mint terjesztik így a nemes izlett s hogy az egyházi ültönyök készítése, tűzése és fűzése közben mily jámbor sóhajok s jóhiszók röpködhetnek azon Ur Jézus segítségéért, kinek szegényes templomait, a szent ténylekedésekhez megillető tárgyakal ruhazzák fel. Buzdította a jelenvoltaikat, hogy ezen felemelő szolgálatot kitartással gyakorolják tovább azon nemes lélekkel karöltve, kit a vezetőség élén, mint elnököt tisztelhetnek.

A káptalani helynök ur ezután Kéri Ferencz karkáplán, titkár segédlete mellett beszentelte a különféle tárgyakat, majd azokat Szegény Marich Julia elnökő kalauzolása mellett megtekintette. A kiállított s a szegény templomok között kiosztott tárgyak nagyon megnyerték a káptalani helynök ur tetszését, kinek végül az elnökő lelkes szavakkal megköszönté fáradozását s az egyletet további fejlődésébe ajánlotta. A káptalani helynök megdicsőírvén az Urhölgye: bámulatos tevékenységét, távozott.

A kiállított tárgyak szemlélete.

Mondhatjuk kedves és kellemes benyomást gyakorol a 3 teremben kiállított tárgyak sokféleségének színpompája a belépőre. Alig van templomi tárgy, miből mutatványszám nem volna látható. Elismeréssel kell adoznunk a vezetőségnek, hogy az egyházi szabványok betartására, az előirt liturgiai színek megválasztására kiváló gondot fordítanak. Értékesebbnél értékesebbnek látszó dolgok: misemondó ruhák (casula), köpenyek (pluviale), kelyhek, kereszték (pacificale) canontáblák, örökklámpák, mise-könyvek, ostyasütő vas, ministrans ruhák s egyéb tárgyak oly izlésesen s czélszerűen vannak a tárgyak nevével s az ajándékozott templom megjelölésével elhelyezve, hogy öröm a teremben időzni. A himzések remek munkájának nagyon sok nézője van. Gróf Csirák Antalné által himeztetett, arannyal kivart, az előcsarnokban felállított baldachinum, a tisztelendő nővérek által himeztet remek misemondó ruha, velum, méltó feltűnést keltenek. Nemes izlésről tanuskodnak a ciborium köpenyek.

Nagyon guzdag a kiállítás a fehérműekben is. Itt kimutatták az urhölgyek tudásukat, ügyességüket s nagy szorgalmukat. Feltűnő gondossággal horgolt csipkék (a misemondó ingekre (alba) ministrans ingekre) állandó bámulat tárgyat képeztek. Nagyon szép oltárterítők, csinos karingek, kehelykendők, corporálék, oltárvánkos, oly nagy választékban vannak, hogy valamenyi tárgyat itt elő sem sorolhatunk. Tűzőmások szerint a sok fehérműn látható csipkék előállítását, a fehérműek varratását az urhölgyek mindnyájan Isten nevében eszközölték. Bámulatra s követésre méltó példa, csak sajnálhatja, kinek nincs benn része, vagy aki mindezt nem láthatta. Ugy tudjuk, hogy ministrans ruhák elkészítését *Lichtneckert* Antalé, a fehérműiek rendbehozását dr. Szabady Józsefné eszközöltették.

A kiállítás látogatottsága.

A kiállítási terem, mint a hangyaboly, oly képet tüntettek fel. A tárgyakra óráról órára felváltva örökös Urhölgyek alig győztek felvilágosítással szolgálni a kérdezősködőknek. Társadalmi, állás s vallásbeli különbség nélkül megfordult ott pap, katona, civiel, méltóságos asszony s egyszerű cseléd, meglett férfi s egyszerű gyermek. Mindnyájan jóleső érzéssel, fejszóvalva távoztak, mert alig hitték, hogy abból a 24 filléres tagsági díjból 1200—1400 koronás kiállítás lehessen rendezni. Pedig sok kicsiny sokra megy, krajezárból lesz a forint. Károly János nagyprépost, káptalani helynök az egyet céljaira 20 koronát adományozott. A kiállítás bezárása hétfőn este ment végbe a vezetőség jelenlétében. A tárgyakat már szét is küldték.

Ajándékok — ajándékozók.

Misemondó ingek (alba) ajándékoztak: Anjedszky Adolfné és Schlamadinger Alajosné (1—1 drb.) Misemondó ingekre (alba) csipkét adományoztak s az ingeket megvarrták: dr. Borchert Jenőné, Destek Adolfné, Mayrhofer Ferenczné, Stefan Györgyné.

Oltárterítőket ajándékoztak: Heilmann Marika, Nedeczky Ágnes, a helybeli kedvestestvérek (1—1 drb.) egyre pedig csipkét adott Sturm Erzsébet.

Karingeket adományoztak: özv. Balassa Bálintné, Destek Adolfné, a helybeli kedvestestvérek (1—1 drb.) egy darabba csipkét adott s varrta Szammer Rózi s egyet megvarrt Leék Róza.

Velum. A csipkét ajándékozta Viczenti Antonia.

Beteglátogatási tarsoly (bursa) ajándékozta Sturm Mariska.

Alsó oltárterítő (2 drb.) ajándékozta Kovács Iguaczné.

Csiborium köpeny ajándékozták: Destek Adolfné, Lichtneckert Juliska és Mészáros Ferenczné (1—1 drb.)

Vállkendő (humeralé) 8 drb, varrták Reé Izabella és Mariska.

Kehelykendő (purificatorium) Leó Mariska 12 drb, Mészáros Ferenczné 3 drb, Peék Róza és Onás Anna 14 drbot ajándékoztak.

Corporale 8 drb, ajándékozta Mészáros Ferenczné.

Kéztörölő (manutergia) 5 drb, adta Mészáros Ferenczné.

Minister-ingek: 6 drb, varrta Karl Józsefné, egyre csipkét adott Gerenday Gyula.

4 drb: ebből kettőt varrt Moenich Károlyné, kettőt Destek Adolfné s e kettőre csipkét is adott.

4 drb: kettőt ajándékozott dr. Szabady Józsefné, kettőt pedig Kostyelik Etelka varrt.

4 drb: kettőre csipkét adott Schnetzer Nándorné, Nagy Erzsébet és Pap Erzsébet 1-1-re, mind a négyet pedig megvarrta Tolnai Minka.

Minister-ing 1 drb, varrta Tolnay Minka, a csipkét pedig Leithmeszer Josefa adta.

Cingulus, ajándékozta Tóth Béláné és Szammer Imréné 1-1 drb.

Ostyasütő-vas telerészben hozzájárult Lutter Ferenczné.

Ampolna tálcával. Perlaki Horvát Ilona, Komáromy Jánosné Reé Istvánné ajándéka

Szent kép elé függő lámpa Destek Adolfné ajándéka.

Szentségtakaró fityol: Lichtneckert Piroksa ajándéka.

Megajándékozott templomok.

Aba: 1 drb violaszínű köpeny (pluviale), 1 drb kézi kereszt (pacificale), 6 drb vállkendő (humeralis), 3 drb corporale. Keresztelési edények, 1 drb halotti misekönyv (missale defunctorum) 4 drb vörös ministrans-ruha 4 drb inggel.

Alsó-Alap Fekete köpeny (pluviale), kézi kereszt (pacificale), örök-lámpa, szenteltvízhintő (aspersorium), evangéliumos könyv, 2 viola és 4 fekete ministransruha 4 drb inggel. Szentkép előtti függő lámpa.

Bakony-Sárkány Fehér és vörös mise-mondóruha (casula) Ciborium-takaróval. Kehely patenával, Canotáblák, misekönyv (Missale Romanum), Örökklámpa, 1 stóla, csínke velum, 2 mise-mondó ing (alba), 2 vállkendő (humeralis), 1 karing (superpelliceum), 2 kehelykendő (purificatorium), 2 kéztörölő, 1 cingulus, ampolnák, 4 vörös ministrans-ruha 4 inggel, oltárterítő.

Moór. Örök-lámpa. 4 drb viola ministrans-ruha, Szentségtakaró (monstrantia) fityol.

Inota. Zöldszínű mise-mondó-ruha (casula) Ráczkeresztúr. Vörös köpeny (pluviale), 4 violaszínű ministrans-ruha 4 inggel.

Székesfejérvári Sz.-György kórház. Vörös köpeny (pluviale) ostya-ütő-vas, 1 mise-mondó ing (alba), 1 karing, 12 drb kehelykendő (purificatorium), 2 alsó oltárterítő.

Sz. Ferenczrendiek Székesfejérvár. Viola színű mise-mondó-ruha (casula), 2 mise-mondó ing (alba), 2 karing, 2 vörös, 2 viola, 2 fekete minister-ruha 6 inggel a néhány tárgy a semináriumi templomba ajándékozott.

Ezek után azt hisszük kíváncsi az olvasó közönség a társulat vezetőségére: Elnök: Szögyény-Marich Julia, alelnök Lichtneckert Antalé, igazgató Szabrics Jenő, titkár Kéri Ferencz, választmányi tagok Ajajdszky Adolfné, Moenich Károlyné, dr. Szabady Józsefné, sok terjesztő s a városban 1100-nál több tagból áll az Oltárégyelet.

Immanuel

(Velünk az Isten) és a zene az Ő szolgálatában.

Irta és felolvasta: Mayer Károly apátkanonok.

(Folytatás és vége.)

Tekintsük egy példában ezt! A válogatott közönség együtt van már a hangversenyteremben. A kedélyek még indifferentek, de mind a viasz készek bármiféle hangulat-alak elfogadására, mely a zenéből reájuk hat. Akár Beethoven legyen az, ki valamelyik symphoniájával egy nagyszerű lelkiképet tár fel előttük, mely képpen az ő lelki életét, érzelmeit, fájdalmaitól vagy küzdelmeitől beszél, vagy ezen küzdelmeket mindjárt a hallgatóság szemelátára a hangok mesteri hatalmával végigharcolja; — akár Haydn az, ki az ő sajátos vonzó, nyárias kedves zenéjével, gyermeki ártatlan kedélyt festi: e hangulat-képek akaratlanul is mélyen hatnak a hallgatóság kedélyére, megragadják és mintegy átalakítják ezt. Lelkünkben osztatlan részvétellel, rokonszenvvel veszünk körül a mestert, ki művésztének saját szerűségével egy pillantást engedvénk az ő legbensőbb egyéniségére, mely

bennünk is mintegy rokonérzelmeket kelt. Így válik a művész személyes hangulata az egész hallgatóság-közkinosává. És ez helyesen van így! Mert így jön létre egy idegen szellemi életnek hangok által közvetített ideális átészívőgása a mi saját lelki életünkbe; így jön létre az igazi és valódi műveltség; ebben rejlik az igazi, etikai és istentekai jelentősége és hatalma nemcsak a zenének, hanem egyáltalán minden szép-művészetnek.

Más azonban a zeneszerző viszonya a templomba járó közönséghez. Itt nem a szerző kedvéért jelenik meg, nem a kedélyek nem indif-fesenek, nem is szabad viasként minden, bármiféle befolyásolás szerint alakulniok. Itt a hívők szívei felett az egyház sz. oltár-áldozatának titka uralkodik, a hívők lelkei az oltáron végbemenő legszentebb titok imáadásába vannak elmerülve vagy legalább készül az a hívő lélek, hogy ennek áldásában minél méltóbban ajánlja fel magát. Ha már most oly zene hangzik itt fel, mely nem az egyház — hanem a szerző magánhangulatának ad kifejezést, úgy ezen zene nem csak nem segíti és támogatja, hanem egyenesen szórakoztatja vagy elriasztja a hívő ájtosságát és vallásos hangulatát. A szerző saját egyéni érzeményét erőszakolja ez által a hívő lelke, saját énjét állítja fel központul, hogy felje soraközzék minden figyelem; szóval ezen subjectivizmus által a szerző Krisztus helyét akarja elfoglalni, a művészet suggestiójának erejénél fogva a hívők imáját, ájtosságát, háláját, könyörgésüket ő akarja az Isten előtt közvetíteni. — Mily fonák helyzet ez! Haydn, Mozart, Beethoven világra szóló zeneóriások, de hogy közvetítők legyenek Isten és a hívők között, erre se nem képesek se nem hivatottak. A katolikus csak Krisztust és az egyházat ismeri el közvetítőjének.

Kétséget sem szenved, adhat a szerző az ő vallásos érzeményeinek zeneszerűleg művészi kifejezést a templomok kivül, teremhet kedves, magasztos, vallásos zenét, mely másokat is hasonló vallásos érzelmekre gerjeszthet, de azért egyházi zene az nem lesz, mert ő maga egyedül nem az egyház. Az egyházban az egyes egyéniségének háttérbe kell szorulni az összesség előtt; a műalk, melyben itt a benső hangulat kifejezést nyer, nem a szerző önkényétől függ.

Nem akarok félreértetni. Nem akarom azt állítani, hogy egyedül csak a chorál, az egyháznak ezen egyetlen, valódi, saját éneke bir egyháziában tárgyilagos tulajdonsággal. Az egyház, a papák többször kiemelték és ajánlatosnak mondták a polyphon stylus is, mely Talestrinával magas tükölyre emeltetett, mert ez is magán hordozza — ámbár csak másod fokban — ama tárgyilagos kelléket. Már azáltal is rokon a chorállal a polyphon, mert motívumait rendszeren a chorálból veszi és így főbb elemében erre támaszkodik. Az egyéni a subjectio csak annyiban érvényesül a polyphon műformának keretében, amennyiben az énekkar a chorálból merített motívumait a többszólamu hangokba szétosztja és minden szólam a saját önálló melódiáját emeli ki; de mind eme melódiák fölött ugyanazon egyházi szellem leng, mindegyik a chorál jellegét viseli magán. Mint az üvegprizmán átérsztett fehér napsugár szemet gyönyörködtető színekben török szét, úgy oszlik itt szét az a tárgyilagos chorál dallam, az egyéniség prizmiáján keresztül ama tündér szépségű szindiszébe és megalkotja a többszóros szólamvezetést mellett a hanghullámok nyugodt, csendes, égi szép harmonizációját.

Azt mondja a protestans Köstlin: „Talestrina zenéje: a kath. egyház zenéje a szó legvalószínűbb értelmében. E zenét a megdicsőült nyugalom a tárgyilagosság jellemzi, mely által magasztosan felülmúlja az egyeseknek szenvedélyektől hányatott kedélyhangulatait; objectiv egyházi zene ez, ez a tulajdonképeni katolikus egyházi stylus.” „Haydn, Mozart, Beethoven bár mélyen buzgó s szívre ható vallásos zenét irtak, de egyházi zenét nem irtak.”

Wasiliewzky Beethovenról irt 2 kötetes munkájában olvassuk, hogy Beethoven mind a két C és D duri miséjét nem is szorosan az egyház számára irta, hanem alkalmoszerűen.

C dur miséjét Eszterházy hercege felajánlására készítette. A herceg ezen misével fejének nevenapja alkalmából kedves meglepetést akart szerezni 1807. szept. 13-án. A műkedvelő és műértő főúr, miután világhírű zenekarával a misét előadatta, maga bírálva meg első sorban a művet, azt mondván a szerzőnek: „Aber lieber Beethoven, was haben die denn da wieder gemacht?“ Főképp a stylus egység hiánya jellemzi e művét, ha úgy tekintjük is, mint rendkívüli szép világi zenét, melylyel emancipálni akarta magát az addigi stylus szokástól! Mennyire szívből folyt e zene, bizonyítja azon körülmény, hogy 16 évvel később kezébe akadván Schindlernél e miséje német sz. „eggel; forgatja, forgatja; s a „qui sollis“ nál megáll, nézi az új szép német szöveget, kiosordultak könnyei és mondá: „igen, úgy éreztem én, mikor ezt irtam.”

Nagy D dur miséjét, melyet maga a szerző legnagyobb művének tart, szinte alkalmosadán irta tanítványának Rudolf főhercegnek tiszteletére. Evvel akart neki kedveskedni olmcüzi érseké történt installatiója alkalmával. „Kir. Fenséged ünnepe életem legszebb napja lesz. Isten meg fog engem világoztatni, hogy gyenge erőmmel e nap dicsősítéshez hozzájárulassunk“; irván az érseknek. Az installatio 1820 márcz. 20-án ment vége, de a mise melynek compositionját 1818 derekán kezdte meg, csak 1823-ban készült el. Beethoven napló jegyzetei bizonyítják, hogy mennyi gondallal tervezte ő évig ezen művét. A többi között 1818 évi naplójában ezen kis jegyzet olvasható: „Hogy igazi egyházi zenét írj, tanulmány ozd előbb a szerzetes barátok choráljait a prosodiát, a hymnusokat stb.“ E világhírű miséjét nem kisebb capacitás bírálta meg, mint maga a berlini Marx Beethovennek kimondhatlan tisztelője és bámulója, a híres zeneszerzéstannak nagy írója. Lehetetlen itt a jelentékenyebb és legjellemzőbb részleteit ezen tudós bírálatnak még csak érinteni is; végeredményként azt mondja Marx: Beethoven a hangszeres világában volt otthon, de a kath. egyház zenéjének szellemébe behatolni nem tudott. Cdur miséjénél még bizonyos tekiütettel volt az egyh. kultus normája és követelményei iránt. Itt azonban kérelhetetlen tekintet nélkül csak saját inspirációjának adta át magát. — Wasiliewzky.

Isten mentsen, hogy azon gyannra szolgáltassak okot, mintha e jobb zeneszerzők vallásos kedélyhiányának róhatnók tán fel e tüneményt. Hisz tudva levő tény, hogy a jámbor Haydn, míg egyik kezével a hangjegyeket irtogatta, a másik kezével olvasójának Ave Maria szemecskéit ergette; Velsz Károly Mária nemes zeneírának meg a naplója tauskodik arról, hogy azon napon, midőn a drezdai „Hofkirche“ nél zeneigazgatói állomását elfoglalta, meggyónt és megáldozott, hogy ezen fontos állásban méltóan működhessek; kétségtelen tehát, hogy teljes legjobb akaratral és szándékkal nevéhez méltó, fenséges nemes zenét kultivált itt is, de ez a zene egyházi zene nem volt, és a liturgikus isteni tisztelet szellemétől távol állott. Hogy azonban az egyházi szellem a hangszeres zenében is élvényre juthat: mutatja — sok másoké mellett — Greith, volt müncheni karmesternek 6 instrumentalis miséje, melyek bármely jó irányt követő chorusnak diszére válnak.

Nem lehet feladatom, hogy jelenleg azon okokat soroljam fel, melyek a 16. századtól kezdve a világi zenének a templomokba való betolakodását idézték elő, mert ennek vázlatos előadása is nagy időt venne igénybe, sőt egy felolvasásnak a keretét túlhaladná. C-ak röviden érintem, hogy a legnagyobb zenei tehetségek fájdalommal nélkülözik a valódi egyházi zenei műformának hiányát.

Mendelsohn példán, a művelt, nemes gondolkodású zeneszerző, ki pedig a mi egyházunktól nagyon is mesze állott, magánleveleiben ismételtelen említi, mennyire fáj neki, hogy a kath. egyházi zene a templomokban mélyen sülyedt; pedig az ő idejében virágzókat a fenntebb említett klasszikusok után ezeknek epigonjai, kik műveikkel az egyházi zenekarok reper-toirját elrasztották.

Wagner Richard, ez az újabbkori zene-óriás, kinek nevéhez nemcsak akusztikailag

magasabb fokú összehangzatok, nemcsak új és gazdagabb hangzattal, összekötöttesen, hanem egy ragyogó hangszerelesnek utánozhatatlan szinponpája is kapcsolódik, azt írja maga: „a hangszere zene bevittele a templomba, akár kísértékép, akár unisono, akár pedig önállólag lépjen is fel — volt az első lépés arra, hogy az egyházi zene elfajuljon; egy idegen elem díszítésnek tolokodott oda, a vallásos kifejezésnek legérzékenyebb hátrányára, s ez az elem a legkárosabb befolyással volt magára az énekekre. A hangszerek virtuozitása versenyre hívta az ének virtuozitását s ezzel a világi operaizés befurakodott a templomokba.“ Gesammelte Schriften, 2. B. S. 337.

Valóban! a megváltás legszentebb titkát, az újszövetségi áldozat nagyszerű eseményét, az örök igazság Igéit, játéki, érzécsiklandó, könnyelmi, profán, izetlen, elmosódott és fitogtató zenével ünnepelni nem más, mint méltatlan, mintegy Istent csufoló kísérlet. Az az elegans, tetszetős salon-egyházi zene összes édeskés áriáival, összes sentimentális melódiájával a legavatatlanabb csabítója a hívek buzgósgának, mert ezeket szépszerével a vallási és erkölcsi indifferentismus karjaiba vezeti és nincs alkalma a maga erejére hagyatott gyámoltalan hívőnek, hogy e tolokodót magáról lerázza. Miért? Kézzel fogható az ok.

Ha valaki hangverseit vagy bármiféle zenei előadást hallgat s az előadás sem az ő zenei ízlésének niveauját, sem várakozását nem elégíti ki, ha neki már művelzetet nem nyújt, fogja a kalapját, botját s ott hagyja; de ezt nem teheti mint hívő a templomban, mert az egyház törvénye szerint is tartozók a sz. misét végighallgatni, s így menthetetlenül ki van szolgáltatva a nem odaváló zene behatásának s mintegy kényszerűlve beiskolázdódik érte a helytelen irányba.

Van tehát m. t. H! van a kath. isteni tiszteletnek önálló, független saját zenéje, mely magasztos egyszerűségével, szent komolyságával, mely, titokteljes viszonyban van az Immanuellel, az örök imádás eszméjével! Ép e viszonytól fogva, oly különbség van közte és a világ zenéje között, mint az ég és a föld között; és e különbségnek ilyennek is kell lenni.

Ha e sz. titok egyszersmind áldozás is: kell, hogy a vele szerves összefüggésben álló zene is egy neme legyen az áldozatnak. A tudomány és a művészet komoly férfiai naponként gyakorolják az áldozatot, mert nem összes szellemi kincseiket és eszközeiket tárják fel, hanem csak annyit, amennyi szükséges a kérdéses igazság vagy eszre kellő feltüntetésére.

Ha az Immanuel jeleülte a legmélyebb alázatosság symboluma alá rejtőzik, kell, hogy zenéje is hozzá hasonló, szerény és alázatos legyen!

Ha e zenét szegényesnek mondjuk, mert az is, nem ugyan a világ szelleme, hanem Krisztus szelleme szerint: mindazonáltal e szegényesége gazdag erényt rejtget, és nincs okunk arra, hogy szégyeneljük a világ előtt Krisztusnak e szegényes köntösét!

Ha hangja e zenének nem e világból való, hanem egy földön túli harmonia: ép ezen jellege által illik legjobban a liturgikus isteni tisztelethez!

Ha ezen zene semmi világi motívumra nem emlékeztet minket: ép ez által felelteti a világot azokkal, kik a megfeszítettnek mystikus áldozatánál vele szívből, lélekben egyesülnek!

A hangok e titokteljes zöngéje, a legszentebb titoknak legmélyebb kifejezése!

Szívünk mély vágyával reméljük, hogy a minek érdekében összegyűltünk, az Erzsébet királynénak emlékét megörökítő „örök imádás“ templomban e szent titokhoz méltó zene fog majd egykor tolyton felhangzani!

Oh bárcsak ez az előre becsújt reménysugár megnyitná mindnyájunk szívét és lelkét az egyház igaz zenyelvének befogadására!

Oh bárcsak sokan, oh bárcsak mindnyájan megtudnák érteni az egyház ezen szent, liturgikus énekének igazságát és komoly voltát, fontos jelentőségét ép úgy, mint magasztos értékét.

UJDONSÁGOK.

Tisztelettel kérjük előfizetőinket, hogy az előfizetési díjakat beküldeni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldése fennakadást szenvedjen.

Gyász József Ágost főherceg családjában. Legmélyebb részvétellel értesültünk arról a gyászról, mely József főherceget fiát József Ákost főherceget és nejét Augustia főhercegnőt mélyen sújtotta. Négy éves leányuk Gizella főhercegnő Voloscsában hasáértagyulladásban meghalt. A fiatal pár 1893. november 15-én kelt egybe. Szeretett gyermekük haláláról egész Magyarország őszinte részvétellel vesz tudomást. Az elhunyt főhercegnő holttestét április 3-án Budapestre hozzák és a budai várak Zsigmond-kápolnájában teszik örök nyugalomra.

Nagyheti ájtatosságok. A husvét előtti hetet nagyböjtnék nevezi népünk, mert nagygyá tette minden egyes napját a szeretet egy-egy emléke, melyek e napokban fűződnek. Természetesen minden műveltlekű katolikus igyekszik lelkét a nagy napok benyomásaira fogékonyvá tenni, hogy szenvedő Krisztussal együtt érezzen, lélekben összeforrjon. A papság a székesegyházban e célból külön lelkigyakorlatot tart, melyen a helybeli papok a klerikusokkal együtt részt vesznek. A lelkigyakorlatokat Thalhäimer Jézus társasági atya vezeti. — A nagyheti ájtatosságok sorrendje a következő:

Szerdén d. u. 4 órákor a papság szolozmáját, napi imádságát végzi, e közben a choruson a lamentációkat, Jeremiás siralmát éneklük. Nagycsütörtökön d. e. 9 órákor ünnepélyes szent mise, tartja Károly János káptalani helynök, nagypéstep, mely alatt a papság a sz. áldozáshoz járul. Az idei évben a püspöki szék üresedése folytán az olajszentelés és lábmosás elmarad. A szent mise végzetével az oltárok megfosztatnak ékességeiktől. Délután 4 órákor a tegnapi sorrend szerint. Nagypéntek d. e. 9 órákor az ugynevezett csonka mise, mely alatt a papnövédekkel a chorussal felváltva Krisztus kinszenvedésének történetét éneklük vagyis a passiót. A csonka mise után az ünnepi szent beszédet K. Horváth István belvárosi plebánus mint böjti szónok tartja. Délután 3 órákor a papság együttesen végzi a különböző templomokban a sz. sir látogatásokat, melynek végzetével 4 órákor a papi szolozsma közben Jeremiás siralmát éneklük a choruson. Nagyszombaton reggel 7 órákor tűz, víz s a husvétii gyermek megszentelés. 9 órákor szent mise, mely alatt a nagycsütörtök óta elnémult harangok meghuzatnak. Este 6 órákor ünnepélyes feltámadási körmenet a székesegyházban.

Kadet-aspiráns. Ezt, az eddig ismeretlen sarzsit kapták a napokban kelt hadigymnasteri rendelet folytán azon egy évi önkéntesek, kik a tiszti vizsgát letették ugyan, de a kinevezéshez szükséges évi 1000 korona jövedelmet nem tudják vagy nem akarják kimutatni. E rendelet értelmében az ilyen volt önkéntesek minden év január elsején valóságos örmesterekkel lesznek előléptetve s ép úgy, mint a hadapródok, 28 napra kötelesek gyakorlatra bevonulni. Az önkéntesi sárka sújtást karjukon tovább is viselik s hivatalos címük: egy évi önkéntes tartalékos örmester kadét aspiráns lesz. Az a jó, hogy mire kimondják a címüket, letelik a 28 nap.

Nyilvános köszönet. Ezt, az Erzsébet királyné emlékére építendő Örökimádás templom javára a székesfejevári gyűjtő bizottság által a kath. kör és az V. honvédkerület zenekarának közreműködésével f. é. március 28-án a cisztercita rend főgimnasteri dísztermében rendezett egyházi jellegű ünnepély alkalmából, mint tiszta jövedelem 335 korona 31 fillér folyt be. — Felülhízték kegyeskedtek: zalavári Zurna Károly 16 kor., báró Fiáth Pál főispán 12 kor., Kégl György 10 kor., Tallián Vilmos és Lukács Lajos 6 kor., Szűgyény Marich Julia, Versbi Végh Mária, Szuborics Jenő és Krensz

Ignác kanonokok 3—3 korona. — Mély köszönetemet fejezem ki ez uton is az ünneplőn szereplő igen tisztelt egyházi férfiaknak: Mayer Károly apátkanonok, Kalocsay Alán orsz. képviselő, Kéri Ferencz karkáplán uraknak; továbbá zalavári Zurna Károly altábornagy, állomásparancsnok urnak, ki a honvéd-zenekart, Szenczy Győző főgimn. igazgató urnak, ki az intézet dísztermét kegyeskedett ez alkalomra átengedni, a belvárosi kath. kör elnökségének, Scheirich Antal pápai kamarás, papnevelői aligazgató, dr. Kneifel Ferencz székesegyházi karnagy uraknak s az énekkar minden egyes tagjának, Fricsoy Richard karmester és Szlavik Zsigmond kereskedő uraknak, kik az oly szépen sikerült ünnepély fényének emeléséhez közreműködni kegyeskedtek. — Egyuttal ez uton is nyugtázom és köszönöm a kereskedelmi bank 25, a székesfehérvári takarékpénztár 25 és a fejezmegyei takarékpénztárnak 20 kor. adományát, mely összegeket a nemes célra ez év folyamán má kiutalványozni kegyeskedtek, valamint a tek. városi közgyűlés által megszavazott 100 korona adományt is. — Az Erzsébet királyné emlékére építendő Örökimádás templom székesfejevári bizottsága nevében Szűgyény Marich Julia elnök.

Névváltoztatás. Grünbaum Manó isztiméri lakos vezetéknevét Gerőre változtatta.

Vendéglősök figyelmébe. Italmérisi engedély alapján szokássá vált étel és ételmiszer kiszolgáltatásához szükséges iparendélyek, illetve iparigazolványok benyújtására a kereskedelemügyi miniszter folyó évi december hó 31-ig halasztást engedélyezett. Első sorban azon italmérik, kik italmérisi engedély alapján ételmi szerek kiszolgáltatásával a rendelet életbelépte előtt foglalkoztak, jóhiszeműleg szerzett jogaik figyelembe vételére való tekintettel igényvel bírnak a vendéglői iparjogra. A kereskedelemügyi miniszter rendelete szerint ételmiszer-kereskedésre szóló iparigazolványt azok az italmérik tartoznak váltani, kik kizárólag az ételmi szerek előállításával foglalkoznak a nélkül, hogy egyuttal azok helybeli ellogyaszására szükséges üzleti berendezéssel is bírnának, míg vendéglői iparengedélyt azok, kik az ételmi szereket ülvendégek részére megfelelő üzleti berendezéssel bíró helyiségekben vendéglőszerűleg szolgáltatják ki.

Garázda kocsis. Horváth György vásártér 5. sz. alatti kocsis, úgy látszik, ama híres legények egyike, a kinek egyetlen vasárnap sem mulhatik el a nélkül, hogy a garatra felütve egy kis utcazi bojányt csináljanak. Vasárnap délután Horváth a Nádor-utca közönségének nyújtott megbotránkoztató látványosságot, melynek a rend őrre vett véget. Nem ártana talán vasár- és ünneppapok legalább a főbb utvonalonok több őrszemet felállítani, mert hova-tova oda jutunk, hogy az e fajta kótyagos fráterek már fényes nappal is inzultálják a közönséget.

Az ötkoronás új neve. A numizmatika szép tudomány, de nem mindenki foglalkozhat vele, mert tanulmányi anyaga a legdrágább jószág: a pénz. Minden újabb pénzem újabb fejezetet jelent a numizmatika tudományában is. Ilyen új fejezetet foglalt le a maga számára az ötkoronás. Az a kedvesen csengő pénzdarab szintén követte társai példáját s tisztesség neve mellé becseztető nevet vett föl. A numizmatikusok egy minapi magán értekezletén hangzott el a rövid, de velős indítvány:

— Nevezzük el az új ötkoronást — Nagybecskereknek.

Általános megdöbbenés.

— Miért? — hangzott mindenfelől.

— Azért, mert — nagy, becses és kerek, egyszóval: Nagybecskerek.

Az indítványt egyhanguan elfogadták.

Újítás a postánál. Érdekes újítást vitt a posta- és távirat-szolgálatba a kereskedelemügyi miniszter. Elrendelte ugyanis, hogy jövőben az összes postahivatalok pénzbevétel-főlapjeit a postáállomáson levő osztrák-magyar bank fiókjába naponként szolgáltatassák be. E befizetések a bank a postaigazgatóságok utján fog elszámolni a kormánynak. Ez az újítás 1901. évi január hó 1-én lép életbe.

— **Egyházi kinevezések.** Károly János káptalani helynök Pödör Istvánt ráczalmási esperessé, Posits Mihály nagyperkáti plebánát pedig h. esperessé és kerületi tanfelügyelővé nevezte ki.

— **Lamentációk.** A főtemplomban szerdán Vogl Alajos, Bárándy Klára k. a. és Kéri Ferencz, osztrótkön Kneifel Irma k. a., Maron István, Grossinger Brigitta k. a. éneklék a lamentációkat.

— **Nyomorék Herkules.** Vasárnap este 10 óra tájban *Mihályi* Márton soósuti illetőségű koldus alaposan bepálítkázva ballagott a *Kossuth*-utczán s a szebbnél-szebb nótákkal nem elégedett meg, hanem a botrány növelésére a járó-kelőket trágár szavakkal illette. Majd ék-telen káromkodásban tört ki s a nagyon is hiányos ruházatát csattanós formában illesztette az aszfalthoz, migmen a rengőrség nesztét vette a dolognak s karhatalommal vette pártfogásába a félkezű koldust, a ki nyomorék volta daczára oly erőt fejtett ki, hogy négy rendőr is csak nehezen birt vele. Ot napi elzárás volt tettének büntetése, melynek leülte után földieinek legnagyobb örömeire illetőségi községbe toloncoltatja a hatóság.

— **Rágalom.** A Sz. és V. megrágalmazta a katolikus köröket, midőn azt állították, hogy ott politizálnak. Ez a rágalom rágalom marad mindaddig, míg vagy vissza nem vonják vagy be nem bizonyítják. Ezt fenntartjuk s csakissal, nem pedig bárkinek, akár Lurja Aladár dr. szerkesztőnek, akár másnak személyével nem foglalkoztunk, midőn a kath. körök védelembe vették.

— **A székesfejvári kerékpáregyesület** vasárnap este tartott választmányi ülését megállapították az évi kirándulások tervezetét, mely szerint az első kirándulás f. hó 8-án lesz Polgárdira. F. hó 7-én este 7 órakor lampionos felvonulás lesz a városban, a mit megelőzőleg a gyülekezés este fél 7 órakor lesz az egytel Nádor utca helyiségében.

— **Márczius 15.** Lapunk múlt keddi számában a főgymnáziumi önképzőkör ünnepélyéről referáda jelent meg. Rosszakarat semmi esetre nem volt benne s nagyon sajnálnók, ha bárkinek érzékenységet sértettük volna, hiszen mi vagyunk éppen azok a kik a derék eziszter-czíták érdemeit magasztalni szoktuk. Erre a czikkre a Sz. H.-ban egy izé jelent meg. Ha valaki ezen izének objektív czáfolatát kívánja olvasni, olvassa el márczius 14 ki számunkat, olvassa el az önképzőkör ünnepélyéről szóló referátát és azokat a tárczákat, a melyek éppen most lapunk vasárnapi számaiban napvilágot látnak. A iöbbire nézve, a mit t. laptársunk összezaggyál, csak annyit mondunk, hogy az oly gyatra sületlenség, a milyen a Sz. H.-tól csak kikerülhet. Különben nem értjük, mit fogadatlan prókátoroskodik itt tisztelt laptársunk?

— **A rendőrség figyelmébe.** Van a vásártéren egy gyakran emlegetett s időnyhez nem kötött mulatóhely, a mely hangos bizonyíték a mellett, hogy városunkban a közérkölcsei szempontok soh sem voltak serkentő rugói valamely tiltó rendelkezésnek. Bizonyára tudomása van a rendőrségnek arról, hogy a Rausnitzer-féle koresmában vasár- és ünnepnapokon a katonák és szolgálók hatalmas számban vannak képviselve s nem egyszer lelédeink kilencz tízed része e helye köt olyan ismeretséget, mely később romlására, sőt teljes bukására vezet, mi természetesebb tehát, mint hogy a hatóság árvényesítse jogait s e pástorákkal végződő vasárnapi füzérkéket besztüntetné. Tudunkkal ugyanis e helyen némi belépő-díjat fizetnek a táncosok, pedig ezt külön rendőrségi engedély nélkül meg tenni nem volna szabad s így igen könnyen utját vághatná a rendőrség az ottani czézőköznak az engedély megtagadása által. Még egy dolgot óhajtunk a rendőrség szives figyelmébe ajánlani. Van az Ósz-utczában — s

mely még éjjel is nagy forgalmu utca — már napok óta egy hiányos lábazatu biztonsági lámpa, mely arról vált nevezetessé, hogy mióta az Ósz-utczában sántikál, még nem égett. Meg kell még jegyezni, hogy a setét tekintetű lámpa az örökké ingó daczhoz dróttal van odatákolva ugy, hogy számalom ezen madár-ijesztő lámpára rátekintheti. Mivel a jelzett helyen eddig semmiféle oly munkát nem végeztek, mely a lámpa felállítását szükségessé tenné, tekintettel főleg soha sem égő állapotára, az a tákalmány a testi épséget veszélyezteti. Jóindulatu figyelmzetetésünk talán nem talál süket fülekre.

— **Undok tett.** Mivel lapunk olvasói többben értesültek arról a cselekményről, melylyel *Állítólag* Nyuli József mezőőr illetett egy szegény, eszével teljesen nem rendelkező hülye lányt, Csokonai Terézt: csakis a közönség megnyugtatósa végett közöljük, hogy a rendőrség ezen ügyben a vizsgálatot megindította s bár ez ideig a vád beigazolást nem nyert, az ügy további illetékes eljárásra áttétetett a kir. ügyészséghez.

Színház.

Szombaton Laczkó Andornak nagy feltűnést keltő darabja, a *Testvérek* került színpadra. Tárgyát egy szerencsétlen szocialista agitatornak, Szőnyi Károlynak (Déri) története képezi, a ki a szocializmus eszméitől elvakitva eszméire él, s a munkától visszahuzódik. De betekintést nyerünk a társadalom szerencsétlen osztályának szivettépő, sokszor igaz nyomorába, a szegény félkezű apa (Tiszai), az örökösen szemrehányó anya, (Szelényi), a gazdag urfi által (Szathmáry) elcsábított leány (Lányi) lelkivilágába. Izgató és szivettépő látványoknak voltunk tanúi. A játék egészében és részleteiben kitűnően sikerült s egyike volt a legjobbaknak, a közönség szintén nagy számmal jelent meg az előadáson.

Vasárnap d. u. *Ocskay briguleros*, este pedig Offenbach nagyhatásu operetteje, *Orfeusz a pokolban* került színpadra, a mely egyszerűs mind a primadonnák bucsuloadása is volt. A pompás zene, valamint az ügyes játék, különösen *Lóvay Sárikáé* általános tetszést arattak.

Árlejtési hirdetmény.

Székesfejvár szab. kir. város hatósága által a várcs határában és kezelése alatt levő sorompókon kívüli utaknak 1901. évben leendő fentartásukra szükséges fedanyagok termelés és szállítása hat kimutatás alapján külön-külön árlejtésen

vállalatokba adadni határozatván. Ezen árlejtés Április hó 10 én délelőtt 9 órakor fog a városház gyűléstermében a megállapított feltételek alapján megtartatni, melyre vállalkozni kívánók meghivatnak.

Az első számú kimutatás szerint a moóri utra 110 km., iszka-szent-györgyi utra 25 km., és a keresztöltésre 45 km. összesen 180 km. rostált kavics termelése és helyszinre szállítása bocsátatik árlejtésre, melynek összes kikialtási ára 1076 korona, s bánatpénzül mely óvadéku is szolgál, 108 korona teendő le.

A II-ik számú kimutatás szerint a zámolyi utra 160 km. és a kis-kut utjára 22 km. vagyis egyittvéve 182 km. rostált kavics termelése és helyszinre szállítása bocsátatik árlejtésre, az összes kikialtási ár 1383 korona 20 fillér, bánatpénzül pedig 138 korona teendő le.

A III-ik kimutatás szerint a székesfejvár-érdi utra 160 km. s a borjuknti utra 26 km. vagyis egyittvéve 186 km. törtkő termelése és helyszinre szállítása bocsátatik árlejtésre, az összes kikialtási ár 1636 korona 80 fillér s bánatpénzül 164 korona teendő le.

A IV-ik kimutatás szerint a seregelysi utra 160 km. és az adonyi utra 25 km. vagyis összesen 185 km. törtkő termelése és helyszinre szállítása bocsátatik árlejtésre, az összes kikialtási ár 1702 korona, s bánatpénzül 170 kor. teendő le.

Az V-ik kimutatás szerint a sárkereszturi utra 160 km. törtkő termelése és helyszinre szállítása bocsátatik árlejtésre, a kikialtási ár 1920 korona és bánatpénzül 192 korona teendő le.

A VI-ik kimutatás szerint a csikvári utra 200 km., az urhidai utra 45 km. és a táczy utra 35 km., vagyis összesen 280 km. törtkő termelése és helyszinre szállítása bocsátatik árlejtésre, az összes kikialtási ár 3136 korona, bánatpénzül 314 korona teendő le.

Az elvállalt munkákat vállalkozók által folyó 1901. évi október hó 31-ig mulhatlanul befejezendő.

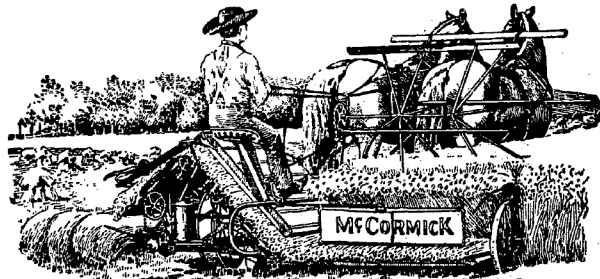
Székesfejvárott, 1901. évi április hó 2-án.

Polczér Péter,
gazdasági tanácsos.

Mc CORMICK HARVESTING MACHINE COMPANY

(CHICAGOI ARATÓCÉPGYÁR)

GRAND PRIX.

PARIS 1900-ban.

Kéveköti aratógép, Fűkaszfőgép, Készörökészűlők, „Daisy” marokrákó aratógép, Szénagyűjtő gereblye és Kéveköti fonalgyár mánysai.

Ne vásároljon, míg gépeinket nem látta s árainkat nem kérdezte!

Olcsó tartalékreszek óriási raktára.

WILLIAM STILLMAN
igazgató.

Képviselek:

NEY MÓR, Székesfejvár.

Tessék mintakönyvet kérni!

Budapest V., Váci-ut 30.